

Dr. Boross Géza

Spurgeon és a lelkészképzés

(Baptista lelkészkonferencián elhangzott előadás – 2001. április 20. Budapest, Nap utcai templom)

C. H. Spurgeon
(1834–1892)

Napjaink egyházi életének egyik égető kérdése a lelkészképzés ügye. Bármennyire ütött is „a laikusok órája”, bármennyit hallani is az ún. lelkészközpontú (Pastorenkirche) egyház végnapjairól, az igazság mégis az, hogy a lelképásztoroknak mindmáig – legalábbis itt Magyarországon – igen csak kulcsszerepük van a gyülekezetek életében. Ha valahol, akkor nálunk is világosan látható a hannoveri *Hans Christoph Piper* szállóigévé lett tézise, a prédikáció krízise a prédikátor krízise. *Mutatis mutandis* ez a tétel a többi gyülekezeti munkaágra is érvényes. Ezért akut a kérdés, hogyan lehetne lelképásztorainkat nemcsak kisegíteni a különböző krízisek ciszternájából, hanem egyáltalán hogyan lehetne ezektől megóvni, hogyan tudnók fiatal lelkészeinket úgy képezni, úgy felfegyverezni, hogy Isten országának arénájában, ami a szószék (Barth) ne valljanak szégyent? Hogy győzelmesen állhassanak meg az ördög támadásaival szemben? Hogy ne őket kelljen újra meg újra pátyolgatni, lelkigondozni, hanem inkább ők tudjanak másokat lelkigondozni, tanítani, hitre és üdvösségre segíteni, s ezáltal Isten dicsőségét szolgálni?

Röviden, hogyan lehetne lelkészképzésünk ne csak pedagógiai, racionális, intellektuális tevékenység, hanem a pedagógiai-didaktikai szempontok érvényesítése mellett spirituális, pneumatikus fáradozás is? Egyáltalán van-e, lehetséges pneumatikus lelkészképzés?

Nos, a régi London égő, de el nem égő Csipkebokra, a prédikátorok fejedelme, *Charles Haddon Spurgeon* azt feleli, igen, lehetséges. Éspedig akkor, ha a lelkészképzést nemcsak szónokképzésnek, katechéta- vagy lelkigondozó-képzésnek tekintjük és tartjuk, hanem hangsúlyozottan prófétaképzésnek tekintjük. Egyáltalán nem véletlen, hanem nagyon is tudatos döntés volt Spurgeon részéről, amikor híres szemináriumát „prófétaiskolának” nevezte. Olyan lelki műhelyt értve ezalatt, ahol a lelkészjelöltek felkészülhetnek az ige prófétikus szolgálatára. Arra a feladatra, hogy Isten életformáló igéjét a bibliai próféták bátorságával, hitével, lelkületével hirdessék kortársaiknak.–

Ez a prófétaiskola Spurgeon egyik szívügye volt. Évente saját magánpénztárából 600–800 fontot költött fenntartására. Mivel azonban e prófétaiskola történetét részletesen megírtam a Spurgeon gyakorlati teológiája c. könyvemben (117–122. lapokon), itt most történeti részletekbe nem megyek bele. Történeti adatok helyett inkább a prófétaiskola felvételi szempontjait, a prófétanevelés legfontosabb szempontjait és ma is érvényes impulzusait ismertetem.

Felvételi szempontok

1. Az első szempont, melyet Spurgeon vasszigorral érvényesített: Van-e a jelentkezőnek elhivatása az Úrtól? Minden jelentkezőt meghallgatott, ajánlólevelét elolvasta, megfigyelte, milyen válaszokat adott a kérdéseire, s ha az a benyomása támadt, hogy pusztá becsvágyról van szó, könyörtelenül elutasította az illetőt. „A lelképásztori szolgálatra való elhívás” c. előadásából tudjuk, hogy Spurgeonnak kipróbált kritériumai voltak az elhivatottság megállapítására. Akit elhívott az Úr, annak szerinte: a) csillapíthatatlan, tüzes vágyakozása van a prédikátori hivatás után. A prédikátori szolgálat valósággal olyan, mint egy szenvedély. b) Az elhivatottság másik jele a tanítani tudás képessége (nyugodt, világos előadás, érvelés, logikus okfejtés és a nyilvános beszéd képessége). c) A valódi elhivatottság csalhatatlan jele harmadszor, ha prédikációink után megtérések is történnek. d) Ha igehirdetésünk tetszésre talál Isten népe körében (építi a hívőket). e) A prófétaiskolai felvétel alapvető feltétele volt kétévi prédikátori szolgálat.

2. Különösen fontos szempont volt a jelentkezők mindennapi viselkedésének vizsgálata. Ha a megtért ifjú a

megtérese után jellemgyöngeséget mutatott, tévtanítások hatása alá került, vagy rossz társaságba sodródott, ha minden jót ígértek is, Spurgeon nem tartotta alkalmasnak a lelkeszi szolgálatra. Ugyanígy volt a puhányokkal és a finomkodó uracskákkal. Nekünk katonákra van szükségünk, nem piperkőcökre, szorgalmas munkásokra és nem előkelő henyélőkre (Ratschläge 1901, 39. lap)

3. A prófétaiskolába felvétel elengedhetetlen feltétele a jó értelmi képesség. – A buzgalom nem pótolja az észbeli hiányt. E hiány jelei: az illetők vég nélkül beszélnek a semmiről. A Bibliát tanulmányozzák, de nem tudnak kihozni semmit a textusból. Üvöltenek, lármáznak, azonban olyanok, mint a dob, belül üresek.

4. Spurgeon a testi hibát is kizáró oknak tekintette a prófétaiskolából. Ha Isten valakit prédikátorra akart volna tenni, mondotta, széles mellet és erős tüdőt adott volna neki. Vannak persze kivételek is (pl. Kálvin, hogy ne menjünk messzire). De azért a szabály az aszabály. Rossz képzésű szájjal, ínnyel, beszédhibával megvert emberek nem hivatottak az evangélium hirdetésére.

5. Spurgeon szerint az az ember, aki csak lelkipásztorságra érzi magát alkalmasnak, valójában nem alkalmas. A lelkipásztorságban – mutat rá – olyan emberekre van szükség, akik az élet legkülönbözőbb területein helyt tudnának állni, s nem olyanokra, akik semmi másra nem valók, csak prédikálásra. Jézus Krisztus azt érdemli, hogy a legjobb képességű, legsokoldalúbb emberek szánják rá magukat az evangélium hirdetésére.

6. Végül döntően fontosnak tartotta a hitbeli nagykorúságot. Ha valaki úgy nyilatkozott, hogy felvétele esetén kész elfogadni a szeminárium teológiáját, bármi legyen is az, akkor elutasította az illetőt. „Ha a fiatal emberek azt mondják, hogy nekik még nincs kialakult teológiai meggyőződésük, akkor menjenek vissza a vasárnapi iskolába, amíg majd lesz. Számomra egyenesen elborzasztó, ha valaki olyan akar jönni a szemináriumba, aki azt vallja, hogy elméje minden igazságra nyitott...”

A próféta-nevelés mozzanatai

1. A prédikátor-, ill. lelkésznevelés (= próféta-nevelés) döntő mozzanata a lelkészjelöltek lelki emberré formálása. Azaz a próféta-nevelés nem technikai tanfolyam (prédikációképzésre és előadásra irányuló), hanem a pneumatikus emberré formálás küzdelme. E küzdelem kitűnő eszköze a Biblia rendszeres olvasása, de nem textustalálás céljából, hanem saját lelki épülésünk céljából. A lelkészjelöltek elengedhetetlen napi tevékenysége a csendesóra.

2. A prófétaiskola alaptantárgya a bibliaismeret. A Biblia nemcsak mindennapi kenyér, hanem tankönyv is. Minden segédeszközt fel kell használni a Szentírás megértéséhez.

3. A bibliaismeretnek azonban alapos teológiai képzéssel kell párosulni. A jó írásmagyarázathoz azonban nem akármilyen teológiára van szükség. A prófétaiskola teológiája nem lehet a liberális teológia. Nekünk a puritán teológiára van szükségünk. Spurgeon véleménye szerint a puritán teológia az evangéliumnak sokkal több igazságát tartalmazza, mint minden más teológia. Ezért a szemináriumban rendszeresen olvastak fejezeteket a puritán szerzők műveiből.

4. Spurgeon prófétaiskolájában fontos tantárgy volt a retorika is. A retorikaoktatás célja a prófétaiskolában az, hogy

a szószéken mondott beszédünk „hatalmas” legyen. Ezt azonban nem lehet „üvöltés” által elérni, ahogyan azt némelyek gondolják. Az erőteljes igazságokat a Szentlélek erejével kell előadni. Azaz meg kell tanulnunk az evangéliumot élő módon, természetesen és egyszerűen hirdetni. Az igazi nagy szónok – mutat rá Spurgeon – minden állapotú embert meg tud szólítani, úgy hogy az illetők ne csak megértsék, miről van szó, hanem szívükben is érintve érezzék magukat.

5. Érdemes megemlíteni, hogy Spurgeon a teológiai és retorikai oktatás mellett nagy súlyt helyezett tanítványai természettudományos képzésére is. Az asztronómia pl. gazdag illusztráló anyagot kínál az Írás igazságainak szemléltetésére. Egyik tanítványa megvallotta, hogy a Spurgeontól olvasásra kölcsönkaptott „Az ifjú csillagász” c. könyv volt az, ami az agyát burkoló ködöt eloszlatta.

6. A tudományos tájékozódás mellett a lelkészjelöltnak egész lényé megszentelésére kell törekedni. Ennek érdekében két iskolára van szüksége. Az egyik a kísértések, a másik a Szentlélek iskolája. Az elsőben az emberi természet valóságát tanulja megismerni a lelkész. A másodikban a Szentlélek megtisztító erejét. Minél valóságosabban ismerjük önmagunkat és minél valóságosabb tapasztalat számunkra a Szentlélek újjászültő hatalma, annál alkalmasabbak vagyunk a kereszt evangéliumának hirdetésére.

7. És végül még egy nagyon lényeges szempont: a lelkészképzés gyülekezetszerűsége. „Semináriumunk számára óriási segítség, hogy összeköttetésben vagyunk egy aktív, élő keresztyén gyülekezettel. Azaz részt veszünk a Tabernaculum gyülekezetének életében.

Impulzusok, konzekvenciák

1. Az elmondottakból világos, hogy a lelkészképzés nemcsak az egyház vezetőségének az ügye csupán, hanem a gyülekezeteké is.

2. Mivel a lelkészképzés gyülekezeti közügy, ezért a lelkészképzés felelős örállóinak a legszigorúbb mércét kell alkalmazni az emberek kiválogatásánál. A mérce a jelölt hivatástudata, megelőző szolgálat, szolgálatának áldása, jelleme, teológiai meggyőződése, a szükséges értelmi képességek birtoklása.

3. Egyáltalán nem mindegy, kik azok, akik a lelkészképzés felelős szolgálatát végzik. A jó teológiai tanárnak két főtulajdonsága kell hogy legyen: 1. legyen élő hitű, és 2. legyen szeretetreméltó. A jó teológiai tanár testvéri közösséget teremt maga köré tanítványaiból.

4. Egyáltalán nem mindegy, milyen teológiát tanulnak a lelkészjelöltek. Ún. modern, liberális teológiát, vagy a Bibliához hűséges puritánus teológiát.

5. A lelkészképzés legfontosabb követelménye: legyen a lelkészképzés – prófétaképzés. Bár nem mi tesszük az embereket prófétává, hanem maga Isten (vö. Jer 1), azonban a prófétáfiakat nevelni kell, irányítani kell, tanácsolni kell azért, hogy maradjanak meg minden körülmények között prófétának.

6. A prófétaiskola nem nélkülözheti az élő gyülekezettel való kapcsolatot. Spurgeon prófétaiskolája (szemináriuma) akkor lendült fel igazán, amikor átkerült a tabernakulum mögé egy szép új épületbe. A prófétáfiáknak szükségük van arra, hogy ne csak egymással legyenek hit- és szeretetközösségben, hanem a gyülekezetet ifjú, öreg, beteg, gyászoló, avagy örvendező tagjaival is.